

den maa kunne styre Landets Anliggender saaledes, at vi kunne fremad, at vi faae de Reformer, som gjennemgaende Landet over saa godt som i alle Partier anses for paatrængende nødvendige, at det store Flertal af Folkets Ønsker paa Lovgivningens Omraade maa kunne ske Fyldest, det er den ene, og den anden Betingelse, som jeg gjerne kunde have nævnet først, og som egentlig er Hovedbetingelsen, det er, at en Regjering maa kunne have sin Stilling som Regjering inden for Lovens Grændser, inden for den Grundlovs Grændse, som den ikke blot har besvoret, men som den i en meget væsentlig Grad har været med til at skabe. Det er de to Betingelser for, at en Regjering her hjemme kan anses for berettiget til at fortsætte Regjeringen. Den nuværende Regjering — det er et Spørgsmaal, vi ikke behøve at disputere om — har i begge disse Retninger vist sig ude af Stand til at løse sin Opgave. Der er ikke noget Menneſke, der kan paastaa, at denne Regjering har været i Stand til at løse nogen af disse to Hovedopgaver, som en Regjering maa have løst, førend man kan betragte den som værende i Stand til at kunne føre Landet til en lykkelig Fremtid. Den nuværende Regjering har paa Reformernes Omraade Intet skabt, men den har end ogsaa — det ved enhver, der blot har fulgt de politiske Begivenheder i de sidste to, tre Aar, — den væsentligste Skyld i, at vort Forsvars-væsen i dette Øieblik er fuldstændig forkludret (Afbrydelse). Jeg spørger, om en Regjering kan faae stærkere Skyld i saa Henseende, end denne Regjering har, thi hvad har Regjeringen gjort? Den har ikke blot gjort Sagen til et Programspørgsmaal, men den har derefter, da Bølgene gik den imod, og da det viste sig, at den mindst af Alle var skikket til at løse et saadant Programspørgsmaal, ladet den falde. Jeg kan ikke se, at man i højere Grad kan fordærve Sagen, end ved at lade den falde; thi det er ikke blot at fordærve den ved, at der ikke bliver Noget tilveiebragt, men tillige derved, at Interessen for Sagen er bleven tabt; thi naar man ser, at Regjeringen er saa ligegyldig ved en saadan Sag, at den sætter sin Forbliven ved Magten over Sagen, saa ligger deri en Erkjendelse fra Regjeringens Side af, at det er en Sag, som ikke har Betydning for Landet, og hvorendes vil den da kunne føre en saadan Sag igjennem, som kræver de største Offre og megen Resignation fra mange Sider i Landet? — Med Hensyn til det andet Spørgsmaal, hvorvidt Regjeringen har set sig i Stand til at regjere med Forfatningen da er det en Sag, om hvilken jeg tør sige, at næsten ethvert Menneſke i Landet, naar han stiller sig helt udenfor . . . (En Stemme: Paa Venstres Standpunkt!) Nei, ikke paa Venstres Standpunkt, men paa Samvittighedens Standpunkt, blot paa Standpunktet af det almindelig Fornuftige, maa mene, at den provisoriske Lov af 12te April ikke var nogen Maade at have Grundloven paa, men tværtimod lige

det Modsatte. Det er Grunden til, at vi have maattet gjøre Modstand mod denne Regjering, og at vi vedblivende have maattet have som en Betingelse for en rolig Udvikling her hjemme, ikke det, som de Herrer kalde Folketingsparlamentarisme, et Stikord, som de have fundet paa og ikke vi, heller ikke Fordringer, som under nogen anden Titel eller Betegnelse tilside sætte Kongens og Landsthingets Ret, men derimod Tilveiebringelse af en Regjering, der er i Stand til at bringe Landet fremad paa Grundlag af Loven. Det maa ubetinget fordres af enhver, der overhovedet vil Fremskridt, der overhovedet ønsker, at vort Land skal gaa en rolig og lykkelig Fremtid i Møde, han være da saa konservativ, han vil. Dette Spørgsmaal har ikke det Mindste med Konservatisme eller Ikke-konservatisme at gjøre. Den Modstand, vi have maattet reise mod Regjeringen, maa deles af den mest konservative; thi er Noget ukonservativt, er det jo at bryde Landets Forfatning, at støtte en Regjering, om hvilken man tror, at den er ude af Stand til at have en saadan Forfaaelse af Grundloven, at den kan faae Befolkningen til virkelig for Alvor at tro, at det er en Regjering, der har holdt den. Det kan ikke nytte, at man giver Forklaringer og skriver Afhandlinger, hvorigjennem man vil bevise, at det alligevel ikke er sridende mod Grundloven; dette kan ikke nytte Noget, naar Regjeringen ikke paa anden Maade kan have sin Grundlovstro skabt. Naar der dog lige overfor Regjeringen bestaar en Opinion, som anerkjender, at det, Regjeringen har gjort, ikke er grundlovmæssigt, kan det ikke nytte, at de lærdeste Afhandlinger paa saa det Modsatte, thi saa er i Virkeligheden den Tro brudt i Folket, at den Regjering, der leder Folkets Anliggender, er grundlovstro. Og naar denne Tro er sat til Side i Folket, er Grundlaget for en konservativ Regjering ogsaa borte, thi den første Betingelse for det i rigtig Forstand konservative er, at Loven er den Klamme, som Ingen har Lov til at gaa ud over. Det, vi ville, er altsaa ingenlunde nogen Tilside sættelse af Nogens Ret, ingenlunde Sværelse af et theoretisk Princip, heller ikke en Sværelse af et theoretisk System, som man kunde kalde Føllesouverainitetsprincippet eller Egnende. Det, vi have været nødt til og ville blive nødt til vedblivende at gjøre Modstand mod og lade vor politiske Færd bestemmes af, er Misgjendelsen af, at den første Betingelse for, at vi her til Lands kunne gaa en rolig Fremtid i Møde, er den, at der paa alle Omraader og lige over for Alle maa hævdes et Genside, det er Retten. Vi ville ikke Andet end Ret; men vi ville ogsaa denne Befolkningens Ret aldeles uden nogen Indskrænkning, uden at den hæmmes, bortfortolkes eller paa en mere eller mindre brutal Maade skydes til Side. Vi have tilstrækkelig betegnet vor Opfattelse af dette Punkt, saaledes at det virkelig ikke kunde misforstaaes, gjennem den af